

Jubileusz 90-lecia profesora Michała Odlanickiego-

Naukowiec, pedagog

Dziekan Wydziału Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska AGH prof. Józef Beluch

Ostatniego dnia marca w Auli Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie miało miejsce uroczyste posiedzenie Rady Wydziału Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska oraz Komitetu Geodezji Polskiej Akademii Nauk poświęcone jubileuszowi 90-lecia profesora Michała Odlanickiego-Poczobutta. Postać to wyjątkowa w polskiej geodezji, naukowiec i pedagog. Współtwórca wyższego geodezyjnego szkolnictwa w Krakowie, zasłużony w dziejach Akademii Górniczo-Hutniczej, a Wydziału Geodezji (obecnie Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska) w szczególności. Autor kilkuset publikacji naukowych, wychowawca wielu pokoleń geodetów, nieustraszony organizator. Człowiek przez wiele lat wytyczający kierunki geodezji i nadający jej właściwą rangę w skali kraju.

W tym podniosłym posiedzeniu wzięli udział rektor Akademii Górniczo-Hutniczej prof. Ryszard Tadeusiewicz, prorektorzy uczelni, dziekan Wydziału Geodezji i Inżynierii Środowiska prof. Józef Beluch, prezes Polskiej Akademii Umiejętności prof. Kazimierz Kowalski, profesorowie Polskiej Akademii Nauk, naukowcy z Aka-

demii Górniczo-Hutniczej i wielu innych polskich uczelni, główny geodeta kraju dr Kazimierz Bujakowski, przedstawiciele małopolskich władz i reprezentanci przedsiębiorstw geodezyjnych, liczne grono współpracowników oraz wychowanków Profesora.

W dowód uznania wybitnych zasług dla krakowskiej uczelni Senat na posiedzeniu 2 lutego bieżącego roku podjął uchwałę o nadaniu Profesorowi tytułu „Zasłużony dla Akademii Górniczo-Hutniczej”. Ten wyjątkowy tytuł (może go posiadać rów-

nocześnie tylko 10 ludzi) jest uhonorowaniem wybitnych dokonań Profesora dla Akademii, a Jego imię uwiecznione zostanie na znajdującej się w budynku głównym marmurowej tablicy.

Przy tej okazji godzi się zauważyć, że przodek Profesora – Marcin Poczobutt (1728-1810) jezuita, profesor, astronom, rektor Uniwersytetu Wileńskiego – za wybitne zasługi dla wileńskiej uczelni również został uhonorowany takim wyróżnieniem, a tablica z jego nazwiskiem zdobi mury tego uniwersytetu.

Zespół Pieśni i Tańca Akademii Górniczo-Hutniczej „Krakus” śpiewa Gaude Mater Polonia

Poczebutta, Kraków, 31 marca

i organizator

Michał Odlanicki-Poczebutta urodził się 31 marca 1910 roku w Poczebuttach (na ziemi grodzieńskiej). Uczęszczał do gimnazjum ojców jezuitów w Wilnie i humanistycznego w Grodnie. W 1929 roku rozpoczął studia geodezyjne na Politechnice Warszawskiej. Jego nauczycielami byli wybitni geodeci, m.in.: Edward Warchałowski, Felician Kępiński, Bronisław Piątkiewicz, Brunon Piasecki i Antoni Kwiatkowski. Pracę dyplomową na temat rozszerzalności termicznej drutów Jäderina pisał Michał Odlanicki-Poczebutta pod kierunkiem Edwarda Warchałowskiego i Antoniego Kwiatkowskiego. Po ukończeniu studiów (1934) pierwszą pracę podjął przy pomiarach gruntów na terenie województwa białostockiego. Następnie pod odbyciem służby wojskowej (1934-35) przeniósł się do Krakowa, z którym związał swe dalsze losy. Tutaj rozpoczął pracę najpierw w Urzędzie Wojewódzkim, a później w Biurze Regionalnego Planu Zabudowania Okręgu Krakowskiego, gdzie po raz pierwszy zetknął się z problemami planowania przestrzennego. Spostrzeżenia na ten temat zawarł w swej pierwszej publikacji z 1939 roku „Scalenia rolne jako realizacja programowego zagospodarowania obszaru”. Jego pomysł zastosowania zdjęć lotniczych do prac scaleniowych wykorzystany został przez istniejącą wtedy firmę Fotolot.

Rok wcześniej Michał Odlanicki-Poczebutta poślubił Urszulę Odrowąż-Pieniążek (z którą w szczęśliwym związku przeżył ponad 60 lat) oraz otrzymał tytuł mierniczego przysięgłego. Wtedy też współtworzył krakowski oddział Związku Inżynierów Geodetów. Brał udział w kampanii wrześniowej w szóstym pułku artylerii lekkiej Armii Kraków. Po kapitulacji przez 4 tygodnie przebywał w obozie jenieckim w Bochni. Po wypuszczeniu z obozu powrócił do Krakowa, gdzie otworzył własne biuro pomiarowe. Wykonywał prace na terenie miasta i okolic często zatrudniając w nim fikcyjnie wiele osób, by uchronić je przed wywozem na przymusowe roboty do Niemiec. W okresie 1941-43 prowadził wykłady z geodezji w Szkole Górniczo-Hutniczo-Mierniczej na Krzemionkach. Epizod z czerwca 1942 roku pokazuje atmosferę tamtych czasów. W dniu egzaminów maturalnych Michał Odlanicki-Poczebutta został ostrzeżony o planowanych przez gestapo aresztowaniach. Dzięki tej informacji postanowił nie nocować w domu, co uchroniło go przed aresztowaniem, niechybnym wywozem do Oświęcimia i rozstrzelaniem. Po wojnie w 1945 roku Profesor współorganizował Wydział Zabudowy Osied-

czej na Krzemionkach. Epizod z czerwca 1942 roku pokazuje atmosferę tamtych czasów. W dniu egzaminów maturalnych Michał Odlanicki-Poczebutta został ostrzeżony o planowanych przez gestapo aresztowaniach. Dzięki tej informacji postanowił nie nocować w domu, co uchroniło go przed aresztowaniem, niechybnym wywozem do Oświęcimia i rozstrzelaniem. Po wojnie w 1945 roku Profesor współ-

li w Ministerstwie Rolnictwa i Regionalną Dyрекcyję Planowania Przestrzennego (był najpierw jej wicedyrektorem, a w latach 1948-49 dyrektorem). Po wojnie organizował szkolnictwo wyższe w Krakowie. W 1945 roku był adiunktem w Katedrze Geodezji Politechniki Śląskiej (wtedy mieszczącej się w Krakowie). Od listopada 1945 do września 1951 pracował w Oddziale Geodezyjnym Wydziału Inżynierii Akademii Górni-

Profesor Michał Odlanicki-Poczobutt przyjmuje gratulacje od prof. Bogdana Neya

czej. Był organizatorem i kierownikiem Katedry Urządzeń Rolnych.

W 1951 roku uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego. W latach 1951-52 współtworzył Komitet Geodezji Polskiej Akademii Nauk, był jego wiceprzewodniczącym, a potem dwukrotnie przewodniczącym (1953-72 i 1985-90). W okresie 1951-52 był przewodniczącym oddziału Stowarzyszenia Geodetów Polskich. W tym samym czasie współtworzył Wydział Geodezji Górniczej na Akademii Górniczo-Hutniczej. Przez wiele lat był jego prodziekanem i dziekanem, a także kierownikiem Katedry Geodezji. W latach 1954-56 pełnił funkcję prorektora uczelni.

Profesor Michał Odlanicki-Poczobutt jest postacią znaną na arenie międzynarodowej. Już w latach 50. działał w Międzynarodowej Asocjacji Geodezji i Międzyna-

rodowej Federacji Geodetów. W 1959 roku był przewodniczącym komitetu organizacyjnego pierwszego sympozjum (na temat obliczeń geodezyjnych), które zgromadziło w Polsce szeroką rzeszę geodetów-uczonych z całego świata. W 1960 roku otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. O niespożytej aktywności Profesora może świadczyć, że przez ponad 10 lat szefował Instytutowi Geodezji (później Instytutowi Geodezji Górniczej i Przemysłowej) na AGH, ponad 20 lat prowadził uczelnianą Komisję Wydawniczą i redakcję „Zeszytów Naukowych”, przez 15 był kierownikiem Rady Naukowej Instytutu Geodezji i Kartografii w Warszawie, dwukrotnie został wybrany na przewodniczącego krakowskiego oddziału Towarzystwa Urbanistów Polskich (1961-62, 1967-69), w latach 1976-79 był członkiem Centralnej Ko-

misji Kwalifikacyjnej do spraw Kadr Naukowych, a w okresie 1974-88 – przewodniczącym Rady Naukowo-Technicznej Centrum Informatyki Geodezyjnej i Kartograficznej.

W 1998 roku otrzymał tytuł doktora honoris causa Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie.

Bogaty dorobek naukowy Profesora to m.in. badania w zakresie planowania przestrzennego z uwzględnieniem szczególnej roli materiału geodezyjno-kartograficznego oraz ochrony środowiska (*Koncepcja Karpackiego Parku Krajobrazowego*, 1972; *Zagadnienia geodezyjne w planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska z uwzględnieniem problematyki Regionu Nowosądeckiego*, 1973). W latach 70. Michał Odlanicki-Poczobutt pracował nad stworzeniem systemu informatycznego TEREN oraz koncepcją budowy takiego systemu. Innym kierunkiem prac badawczych Profesora była automatyzacja procesów sporządzania przestrzennych modeli terenu na podstawie map warstwowych i metodyka zakładania sieci geodezyjnych na obszarze miast. Kolejnym obszarem zainteresowań Jubilata jest szeroko pojęta historia geodezji i kartografii. Jest autorem wielu wartościowych pozycji. Najważniejszą z nich jest jeden z rozdziałów w *Historii Nauki Polskiej* dotyczący dziejów geodezji i kartografii w latach 1863-1918. Zespół pod jego redakcją wydał także katalog dawnych map wielkoskalowych Krakowa.

Przez kilkadziesiąt lat Profesor prowadził wykłady z różnych dziedzin geodezji i informatyki geodezyjnej. Był opiekunem studentów kół naukowych. Wypromował 16 doktorów, z których kilku jest już profesorami. Jest autorem wielu podręczników do nauki geodezji. Wykształcił na Wydziale Geodezji Górniczej Akademii Górniczo-Hutniczej kilka pokoleń geodetów.

Działalność Profesora nie ograniczała się jedynie do pola zawodowego. Przez wiele lat był także radnym miasta Krakowa i przewodniczył Komisji Oświaty i Kultury. Działał również w Towarzystwie Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej. W 1980 roku przeszedł na emeryturę, nie tracąc jednak kontaktu z Uczelnią, jest członkiem Konwentu Seniorów AGH.

Tekst i zdjęcia Jerzy Przywara

W opracowaniu wykorzystano okolicznościowe wydawnictwo przygotowane przez Komitet Geodezji PAN i AGH.